

A megelőző pártfogás gyámhatósági gyakorlata

**Virtuális scenárió
egy bűnmeelőzési szempontból
veszélyeztetett fiatalkorúról**

A virtuális scenárió célja

A virtuális scenárió megszólítja a monográfiát olvasót, hogy a történeten keresztül élje át egy pályakezdő gyámügyi szakember szemüvegén keresztül a gyámhatóság megelőző pártfogás elrendelésével és végrehajtásával összefüggő feladatait. Az olvasónak a történet döntési pontjainál lehetősége van

- kiértékelni a gyámügyi munka morális nehézségeit
- felvázolni a gyermekvédelem összefüggő rendszerét
- kiválasztani a veszélyeztetettséghez igazodó gyámhatósági intézkedést
- megszerezni a szülői felügyeleti jog gyakorlásának korlátozásával összefüggő eseteit

A végkifejlet akkor válik az olvasó számára megismerhetővé, ha minden egyes döntési pontnál a gyámhatósági munka kereteit meghatározó jogszabályoknak megfelelő legjobb megoldást választja.

Lelkes pályakezdő gyámhatósági szakember vagy

- Tavaly diplomáztál a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán.
- Már egyetemi éveid alatt is érdeklődtél a gyermekvédelem iránt, ezért csatlakoztál a Családjogi és mediációs Tudományos Diákkörhöz, majd a szakdolgozatodat is gyermekvédelem témában írtad meg.
- A Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatalának Gyámügyi Osztályán helyezkedtél el.
- Gyermekvédelmi hatósági intézkedések elrendelésével foglalkozol.
- Gyakran megérintenek a családi történetek.

Megkapod Gábor ügyiratát

- Gábor 15 éves középiskolai tanuló.
- Szülei 5 évvel ezelőtt történt válása óta édesanyjával él Pécsen, rendezetlen családi és anyagi körülmények között.
- Az interneten a fiatalokat érdeklő műszaki és informatikai cikkeket, ruházati termékeket szerez be, majd a saját hasznát rátéve értékesíti. Kortársrs bandákhoz csapódik.
- A gyermekjóléti központ alapellátás keretében már igyekezett feltárni a Gábort veszélyeztető családi körülményeket, azonban veszélyeztetettségét nem sikerült az alapellátás önkéntes igénybevételelével megszüntetni, így a gyámhatóság védelembe vette.
- Iskolai igazolatlan hiányzásai a kortárs kapcsolatainak hatására szaporodnak.
- 1 hónapja kisebb értékű lopásokban vett részt. A nyomozó hatóság értesítését követően döntened kell, hogy melyik hatósági intézkedéssel lehet Gábor bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettségét megszüntetni és a fejlődését helyes irányba terelni?

Szakmai és morális dilemma előtt állsz

Az ügyirat átolvasása után határidőn belül meg kell hoznod Gábor veszélyeztetettségének megszüntetéséhez szükséges intézkedést.

Kétségbe esel. Úgy érzed, hogy ha a jogszabályoknak megfelelően jársz el, nem biztos, hogy a gyermek legfőbb érdekét képviseled. De Téged jogalkalmazóként kötnek a jogszabályok.

Döntésed során mérlegeld a jogi és morális szempontokat!

Jelöld meg a jogi és morális szempontból legmegfelelőbb válasz melletti ikont!

- 1) A Gyermekjogi Egyezmény 3. cikke alapján a gyermek legfőbb érdekét szem előtt tartva igyekszel gyorsan eljárni és Gábor veszélyeztetettségének minél előbbi megszüntetése érdekében nem keresed meg a gyermekjóléti központot az alapellátásból származó iratok bekérése iránt.
- 2) Értekezletet hívsz össze és kikéred a kollégáid véleményét.
- 3) Átadod az ügyiratot egy tapasztaltabb munkatársadnak, aki az alapellátások elrendelése során már kapcsolatban állt a családdal.

Eljárási cselekményed jogszabályba ütközött!

- Munkád során nem tartottad egyensúlyban a morális és szakmai szempontokat.
- A gyermekjóléti központ munkatársai a védelembe vételhez kapcsolódóan foglalkoztak már a családdal, ezért értékes információkat hagytál figyelmen kívül a későbbi döntésed szempontjából.
- Ahol a jogszabály kötelezően előírja a szakértő kirendelését vagy az ügy eldöntése szempontjából jelentős hatóság vagy szerv véleményének bevárását, azt kötelező az ügydöntő határozatodba foglalnod.
- Olyan eljárási jogsértést követtél el, amely az ügy érdemére kihat, ezért megsemmisítési ok lehet.

Legközelebb figyelj a jogszabályok betartására, most még tovább mehetsz

A lebukás

- Mivel a tárgyalás összehívása önálló feladatköröd és nincs szükség rá, hogy a tárgyalásra idézést aláírasd a feletteseddel, így nem derül ki, hogy nem a jogszabályoknak megfelelően jártál el.
- Gábor édesanyja azonban váratlanul telefonál a hivatalba felvilágosításért, amíg te szabadságon vagy.
- A titkárnő kapcsolja a gyámhatóság vezetőjét, aki magához kéri az aktát.

**Tovább mehetsz, reméljük a
főnököd megértő lesz!**

A főnököd szóbeli figyelmeztetésben részesít

- Miután visszatértél a szabadságról, a főnököd behívat.
- Kiderül, hogy átnézte Gábor aktáját és ellenőrizte az eljárási cselekményeidet.
- Mivel az eljárás során még nem született ügydöntő határozat, van lehetőségod hiánypótlást kibocsátani és bekérni a gyermekjóléti központ alapellátásból származó iratait.

Menj vissza a döntési ponthoz

Szupervízió

- Teljesen érthető, hogy pályakezdőként nincs még kellő rutinod.
- A csapatban való gondolkodás során mindig kaphatsz értékes ötleteket, információkat, tanácsokat.
- Egy tapasztaltabb kollégádnak éppen a múlt héten kellett döntenie egy hasonló esetben.
- Kollégád megerősítését követően bekéred az ügy eldöntése szempontjából nélkülözhetetlen iratokat a gyermekjóléti központtól.

Helyesen döntöttél

Érzelmi bevonódásod miatt nem vállaltad a döntést

- Az ügyintéző döntésből való kizárása és szükség esetén más ügyintéző kijelölése tárgyában a hatóság vezetője dönt, saját hatáskörben nem adhattad volna át az ügyiratot a kollégádnak.
- Ezzel a Te feladatod az ügyben véget ért.
- Nem vet Rád jó fényt a kollégáid és főnököd előtt, hogy elbizonytalanodtál a döntés előtt, azonban cselekedetnek csak morális következménye lehet.
- A szakmád során fontos, hogy az eset összes körülményeit mérlegelve határozottan döntsél, nem befolyásolhatnak az érzelmeid.
- Az érzelmi fejlődésedben segítségedre lehet a szupervízió.

Menj vissza a döntési ponthoz

Gábor tárgyalása

- A tárgyalásra megidézed Gábort és törvényes képviselőjét, édesanyját. A megelőző pártfogó megküldte Gábor bűnmegeelőzési szempontú veszélyeztetettségéről szóló közepes fokú kockázatértékelését.
- Gáborral szemben lopás miatt indult büntetőeljárás, amelyről a nyomozóhatóság értesítette az illetékes gyámhatóságot.
- A tárgyalásra Gábor és édesanyja nem együtt érkeznek. Gábor időben megjelenik, édesanyja csak negyed órás késéssel. A negyed óra alatt Gábor kifejezetten együttműködő, szívesen mesél magáról. Kiderül, hogy az osztálytársai kirekesztik, gúnyt űznek belőle.
- Édesanyja megjelenését követően kifejezetten zord lesz, nem válaszol a kérdéseidre. Arra gyanakszol, hogy anya és fia között konfliktus van. Kezdeményezed Gábor külön helyiségben történő meghallgatását, hiszen a gyámhatóság a gyermeket a törvényes képviselője jelenléte nélkül is meghallgathatja, ha az a gyermek érdekében áll.
- A meghallgatás során nemcsak az elkövetett bűncselekményről beszéltek, hanem Gábor kortárs kapcsolatairól is. Kiderül, hogy két csoporthoz kötődik, az egyik a bűnözői körhöz kapcsolódik. A támogatóközeget vívótársai körében találta meg.

Válaszd ki a helyes intézkedést!

1. A fennálló védelemben vétel mellett elrendeled Gábor megelőző pártfogását a további bűncselekmények elkövetésétől való távoltartása és a helyes irányú fejlődése érdekében.

2. Nincs szükség a védelemben vétel mellett a megelőző pártfogás elrendelésére is, mert Gábor nem bűnöző, csak kisebb értékű lopást követett el.

3. Javasolod, hogy ideiglenes hatályú elhelyezéssel emeljék ki Gábort a családjából, mert fejlődését veszélyezteti a kortárs bandákkal való kapcsolata.

A megelőző pártfogás elrendelése

- Az általad választott intézkedés célja, a fiatalkorú bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettségének megszüntetése.
- Amennyiben a megelőző pártfogó kockázatértékelése a gyermek bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettségének közepes fokát állapította meg, és az alapellátás önkéntes igénybevételével a veszélyeztetettség valószínűsíthetően nem szüntethető meg, a védelembe vételi eljárás keretében el kell rendelni Gábor megelőző pártfogását.

Helyesen döntöttél

Még helyrehozhatod...

- Gábor lopást követett el. 15 éves, ezért vétőképes. Fiatalkorúak elleni büntetőeljárás indul vele szemben.
- A gyermekkorára tekintettel azonban a gyermekvédelemnek is hozzá kell járulni a helyes irányba történő fejlődéséhez, amelyet a megelőző pártfogó bűnmegelőzési tapasztalata és szociális munkája biztosítanak.
- A bűnözéstől való távoltartásához nincs szükség a családból való kiemelésére, de önmagában a védelembe vétel nem jelent elegendő kontrollt és segítséget Gábor és családja számára.
- Indíts meg a védelembe vételi eljárás során kívüli felülvizsgálatát és ennek keretében rendeled el a megelőző pártfogást!

Menj vissza a döntési ponthoz

Ideiglenes hatályú elhelyezés jogalapja

- Az ideiglenes hatályú elhelyezés a gyermek családjából történő kiemeléssel jár.
- A gyámhatósági döntés a szülői felügyeleti jog részjogosítványai közül a gondozás és nevelés jogát érinti, amely a szülői felügyelet gyakorlásának korlátozásával jár.
- Az intézkedés elrendelése nem indokolt, mert nincs szükség azonnali intézkedésre az ügyben és Gábor nem maradt felügyelet nélkül, valamint a fejlődése sincs súlyos veszélyben.

Menj vissza a döntési ponthoz

Felülvizsgálat

Eltelt egy év Gábor megelőző pártfogásának elrendelése óta.

A jogszabály kötelezővé teszi, hogy az intézkedés további fenntartásának indokoltságát vizsgálja a gyámhivatal. Ezért kötelező felülvizsgálat keretében vizsgáld, hogy az intézkedés elérte-e kívánt bűnmegelőzési feladatát, a fiatalok helyes irányú fejlődését.

Ennek kézzelfogható jeleiről leginkább a megelőző pártfogó tud nyilatkozni, hiszen ő tartotta a kapcsolatot személyesen Gáborral és családjával az elmúlt egy évben. Ezért a megelőző pártfogó megküldi véleményét Neked.

A megelőző pártfogó észrevételei

- Gábor megszakította kapcsolatát a kortárs bűnözői körrel, magatartása kedvező irányba változott, a megelőző pártfogás keretében megállapított magatartási szabályokat teljesítette.
- Nem követett el a megelőző pártfogás fennállása alatt újabb normasértő cselekményt.
- Az iskolából azonban továbbra is többször igazolatlanul hiányzik és édesanyjával való kapcsolata sem rendeződött.
- A megelőző pártfogónak tudomása van arról, hogy Gábor édesanyja jelenleg munkanélküli.

Hogyan döntesz a felülvizsgálat során?

1. Gábort édesanyja munkanélküliségére tekintettel nevelésbe vétellel kiemeled a családból.
2. A védelembe vételt és a megelőző pártfogást is megszünteted, mert Gábor rendszeresen tartotta a kapcsolatot a megelőző pártfogóval
3. Megszünteted a megelőző pártfogást, de a védelembe vételt fenntartod, mert Gábor megszegte azt a magatartási szabályt, mely szerint tartózkodnia kell az iskolai hiányzásoktól

Nem indokolt a családból való kiemelés

- Súlyosabb hatósági intézkedést rendeltél el, mint ami indokolt.
- A nevelésbe vételre olyan súlyos veszélyeztetettség esetén kerül sor, amikor a gyermek otthont nyújtó ellátásáról és törvényes képviselőjének biztosításáról kell gondoskodni.
- Gábor esetében mindkettő megoldott.
- A gyermekvédelmi törvény kifejezetten leszögezi, hogy a gyermeket kizárólagosan a család nehéz anyagi körülményeire tekintettel nem lehet kiemelni.
- Gábor ebben az esetben állami gondoskodásba kerülne és nagy eséllyel ismét felvenné a kapcsolatot a kortárs bűnözői bandákkal.

Menj vissza a döntési ponthoz

Gábornak továbbra is sok az igazolatlan iskolai hiányzása

- Gábor továbbra is sokat hiányzik az iskolából, igazolatlan hiányzásainak száma meghaladta az 50 órát, ezért a védelembe vételt kötelezően fenn kell tartanod.
- Ráadásul a család anyagi helyzete is bizonytalan, hiszen édesanyja jelenleg munkanélküli. Félő, hogy a létbizonytalanság ismét a „könnyen jött pénz” irányába tereli Gábort.

Menj vissza a döntési ponthoz

Gábor továbbra is veszélyeztetett

- A megelőző pártfogó véleménye szerint Gábor bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettsége megszűnt, ezért javaslatot tett az elrendelő hatóság felé a megelőző pártfogás megszüntetésére.
- A megelőző pártfogó javaslata tartalmazta a veszélyeztetettség megszűnésére, megszüntetésére vonatkozó megállapításokat, a veszélyeztető körülményeket, azoknak Gáborra gyakorolt hatását.
- A javaslatban foglaltak alapján Gábor rendszeresen tartotta a kapcsolatot a megelőző pártfogóval, részt vett a közösségi foglalkoztatóban tartott csoportos értékrend korrekciós foglalkozáson.
- A büntetőeljárás feltételes ügyészi felfüggesztéssel zárult.
- Az igazolatlan hiányzásaira tekintettel azonban jogszabályi kötelezettséged a védelembe vétel fenntartása.
- A hatóság nem engedheti el Gábor kezét, a veszélyeztetettsége továbbra is fennáll.

Helyesen döntöttél

Motivációs elismerésben részesültél

- Az eltelt egy évben nagyobb rutint szereztél a gyámhatósági munkában. Továbbra is empatikus vagy az ügyfelekkel, de már kevésbé érzed az élettörténetekbe való bevonódás veszélyét.
- Sokat segített neked Gábor esetében a tapasztalt munkatársakkal folytatott eszmecsere. Ezekben az esetekben nemcsak szakmai tanácsokat kaptál, hanem mentálisan is fejlődöttél.
- A tapasztalatcserén kívül fontosnak tartod a gyermekjogi és a helyreállító igazságszolgáltatás módszerei iránti ismereteid és tudásod elmélyítését is, ennek érdekében témaspecifikus képzéseken veszel részt.
- A munkáltatói jogkört gyakorló főnököd értékelte az elhivatottságodat, felkészültségedet és a gyermekvédelem terén szerzett tapasztalataidat, ezért motivációs juttatásban részesített.